

CONTRIBUCIÓ AL DEBAT SOBRE LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA

Març 2026

Amb plena consciència de la importància dels canvis demogràfics viscuts a Catalunya en les darreres dècades i amb la voluntat de contribuir, de manera informada i serena, al debat sobre la immigració i els seus efectes a Catalunya, la Fundació Rafael Campalans va impulsar, fa un any, un grup de treball per analitzar les facetes més rellevants d'aquests canvis. Un debat que seria incomplet si no es consideressin els marcs d'Espanya i de la Unió Europea, ja que ambdós determinen, tant de manera fàctica com jurídica, les polítiques que es poden aplicar en aquesta matèria.

En aquest document avancem algunes de les idees que han sorgit arran de les diverses sessions dutes a terme per l'esmentat grup de treball. En posteriors documents s'abordaran altres aspectes del tema aquí no contemplades. Confiam, amb aquest primer text, aportar elements que ajudin a objectivar i posar el focus en un fenomen tan complex i de tanta transcendència com ho és els canvis demogràfics actualment en curs a Catalunya.

Correspon, en primer lloc, definir amb claredat, tant conceptualment com quantitativa, de quin població estem parlant quan ens referim a la immigració. És habitual llegir en els titulars dels mitjans de comunicació reiterades referències a la població resident a Catalunya (o a Espanya) nascuda a l'estranger per il·lustrar algunes de les facetes del canvi demogràfic. El

simple criteri de «nascut a l'estranger» resulta insuficient i inapropiat per referir-se a la població immigrant. Per diverses raons. La primera d'elles és perquè la mera dada del lloc de naixement no té en compte un altre aspecte molt més significatiu com és el de la nacionalitat. Una persona amb la nacionalitat espanyola no se la pot qualificar d'immigrant, amb independència del seu lloc de naixement i/o de la via per la qual ha adquirit la nacionalitat. Aquest darrer fet seria suficient per excloure'l de qualsevol quantificació adreçada a fonamentar polítiques orientades als immigrants. Per comprendre les dimensions d'aquest enfocament, cal recordar que més de 700.000 catalans amb nacionalitat espanyola han nascut fora d'Espanya, cosa que representa més del 8,75 % de la població actual de Catalunya. Les causes per les quals aquests ciutadans han nascut a l'estranger són diverses: descendència d'exiliats de la Guerra Civil espanyola; fills o nets d'emigrants espanyols a França, Alemanya o altres països durant els diferents cicles migratoris – finals del segle XIX, període d'entreguerres del segle XX o durant la dictadura franquista–; i també persones que, després d'obtenir la residència a Espanya, han aconseguit la nacionalitat espanyola després d'estades d'entre cinc i vint anys.

Segons dades de l'[IDESCAT](#) (consultat el 17/02/26), la població estrangera resident a Catalunya és d'1.444.192 persones. D'aquest total,

el 32,28% ha nascut a Amèrica, el 30,93% procedeix d'altres països europeus (principalment UE, AELC, Regne Unit i Ucraïna), el 23,15% és originari d'Àfrica i el 13,53% prové d'Àsia. Tot plegat, **els residents estrangers representen el 17,77%** de la població actual de Catalunya. Aquesta població pot tenir un comportament propi dels immigrants i variar el seu nombre a l'escalf del cicle econòmic o de les oportunitats reals del mercat de treball. La població amb nacionalitat espanyola no és immune als canvis econòmics, simplement, com ja s'ha vist històricament i en èpoques recents (Gran Recessió, covid...), mostra comportaments menys elàstics.

Arribats a aquest punt convé recordar que els residents estrangers a Catalunya (o Espanya) nascuts a altres països de la Unió Europea o de l'Associació Europea de Lliure Circulació (AELC) gaudeixen de la plena llibertat de moviment, recíproca a la que disposem els catalans/espanyols en els països pertanyents a les dues entitats supranacionals esmentades, i no es troben subjectes a determinats aspectes de les polítiques migratòries orientades a limitar el seu accés al nostre territori. Per acabar, cal recordar que dels 40.705 ucraïnesos residents a Catalunya més de 25.000 comptaven amb l'estatut de refugiat amb data 1 de gener de 2026.

Convé apuntar que Catalunya no pateix (i Espanya tampoc) cap mena d'onada migratòria. De fet, l'única onada ha estat la dels refugiats ucraïnesos, per raons òbvies, que han estat incorporats per desenes de milers sense problemes rellevants. Altrament, l'arribada d'immigrants al nostre país ha tingut lloc de forma gradual i escalonada i responent a les oportunitats que la nostra dinàmica econòmica ha anat obrint en el mercat de treball.

Sovint sorprèn llegir que determinades persones o entitats, fins i tot reconegudes com a serioses, apel·len a afrontar el «problema» de la immigració de manera «valenta» i «sense bonismes». Amb aquestes expressions adopten el discurs combatiu i fals de l'extrema dreta. El «bonisme» no té cap definició acadèmica i no

més existeix com un eufemisme insultant que desmereix la tasca imprescindible, solidària i integradora de nombroses entitats que treballen per ajudar els immigrants a dignificar la seva arribada i la seva incorporació a la societat catalana.

No és correcte equiparar Vox i Càritas o Aliança Catalana i la Comunitat de Sant. Egidi, és a dir l'odi i la mentida, d'una banda, amb la veritat i l'amor de l'altre. No hi ha cap partit ni govern "bonista", la gestió dels quals es pugui valorar objectivament a partir d'aquest adjectiu.

Pel que fa a la majoria dels comentaris o aportacions al debat sobre la immigració, les objeccions tenen a veure principalment amb la política migratòria i la seva pretesa absència, amb el mercat de treball, amb l'estat de benestar i amb la percepció del fenomen migratori.

Política migratòria

Certament, la gestió adequada del fenomen migratori és complexa, com ho mostren els exemples propers de França, amb el seu paradigma assimilacionista i 18 lleis d'immigració en 30 anys, o Alemanya, que a les acaballes del mandat de Merkel va adonar-se que el model dels "treballadors convidats" –amb els seus fills i nets alemanys– era una ficció i que no s'havia gestionat correctament.

De fet, Espanya ha estat el país europeu on la distància temporal entre l'aparició del fenomen i els primers intents d'abordar-lo, tant per part de la societat com de les administracions, ha estat menor. Per exemple, CCOO i UGT, a diferència d'altres països, van crear abans de final de segle sèngles xarxes d'acollida i informació per a immigrants. L'Ajuntament de Barcelona va posar en marxa el Servei d'Atenció el 1985, i els parlaments de Catalunya i Andalusia, així com el Govern d'Espanya, van elaborar plans d'acollida i ciutadania al llarg del segle XX.

En aquest context sociocultural, la Llei d'Es-

trangeria, vigent amb alguns retocs des de principis d'aquest segle, constitueix l'estructura bàsica de la política migratòria espanyola, que ha funcionat "pacíficament" fins a dates recents. Principalment orientada a satisfer les necessitats del mercat de treball, va incorporar des del principi la figura de la "regularització per arrelament", introduïda a partir d'una esmena de Convergència i Unió, com a eina flexible per gestionar els fluxos migratoris.

Al llarg dels darrers 25 anys, la correlació quantitativa entre la demanda del mercat laboral –l'únic i autèntic "efecte crida"– i la incorporació d'immigrants ha estat gairebé total, igual que la relació entre les crisis econòmiques, la pèrdua d'ocupació entre els immigrants (amb taxes d'atur superiors al 50 %) i les sortides de centenars de milers cap a altres països.

A la pràctica, es tracta d'una política migratòria de "portes entreobertes", avalada pels dos grans partits i gran part de la resta. Als candidats a incorporar-se al mercat laboral se'ls imposa un dur "període de prova", necessari per acumular el temps d'arrelament, durant el qual els seus drets són molt limitats (excepte l'atenció sanitària urgent), llevat dels menors, que han de tenir accés a l'escola i a la sanitat des de l'empadronament. Els immigrants "irregulars" coneixen aquestes regles i les assumeixen, amb l'esperança de poder normalitzar la seva situació –no és difícil suposar que no són estúpids ni masoquistes.

Durant aquest període són bàsicament consumidors que contribueixen amb el pagament de l'IVA i amb els impostos sobre els beneficis dels seus ocupadors i proveïdors. És probable que una anàlisi precisa del saldo fiscal global durant aquesta etapa resultés àmpliament positiva.

Al llarg de tots aquests anys, no s'ha proposat cap política alternativa realista que pugui millorar aquest període de prova –per exemple, obrint completament les portes– ni cap que pugui eliminar totalment els fluxos, tancant-les del tot.

Mercat de treball

L'experiència internacional, igual que la nostra, demostra que és la demanda de treballadors la que determina el signe i el volum dels fluxos migratoris, amb una incidència mínima sobre l'ocupació autòctona o els salaris preexistents, i amb nivells significatius de sobrequalificació, més alts que els que experimenten els nadius.

A més, la proporció de treballadors d'origen estranger és més elevada en les feines més dures o menys remunerades (construcció, hostaleria, agricultura i cura de les persones). En aquest sentit, és rellevant destacar que, en els dos primers sectors, Espanya compta amb alguns dels seus pocs líders mundials, i que els darrers anys l'agricultura s'ha convertit en estructuralment exportadora. Pel que fa al sector de la cura, la incorporació de centenars de milers de dones immigrants ha permès augmentar significativament la taxa d'activitat de les dones espanyoles. Des del punt de vista de la sostenibilitat del sistema, el canvi és notable: d'una aportació nul·la quan la dona autòctona cuidava "sense sou", es passa a una doble aportació en impostos i seguretat social, tant de l'empleada com de l'ocupadora, ambdues actives al mercat i amb un nivell d'activitat superior.

La naturalesa i el volum de la demanda de treball no depenen de l'immigrant ni de l'ocupat potencial, sinó de l'empresari i de l'Administració –sector, salari, inclòs el mínim, i condicions laborals. Per això, si es vol reduir el flux migratori i augmentar la productivitat, ambdós agents han de prendre les decisions adequades, sabent que l'oferta s'hi adaptarà.

Estat del benestar

La literatura acadèmica coincideix a assenyalar que la incidència de la immigració a curt termini tendeix a ser positiva i, a llarg termini, mínima, en un sentit o un altre.

En el nostre cas, pot ser útil comparar el pro-

cés migratori d'aquest segle amb la immigració interna del segle passat, també de gran magnitud. En ambdós casos hi ha hagut molts elements a corregir (salari baixos, explotació, discriminació, devolucions en calent, "centres d'internament", persones "indocumentades", infrahabitatges, amuntegament, sobrequalificació laboral, prejudicis, mites i rumors) però, passats els anys i alguna generació després, ningú qüestionaria com va ser de positiu el moviment migratori, tant a Catalunya com a la resta d'Espanya

Percepció del fenomen migratori

A nivell internacional hi ha una pressió molt important contra la immigració, amb l'ús immoral de tecnologies monopòliques i el suport de governs molt poderosos, sense precedents en la història.

En el cas espanyol, l'emergència de l'extrema dreta va ser, inicialment, una reacció hipernacionalista al procés català. La seva primera presència en un parlament, el d'Andalusia el desembre de 2018, va venir precedida d'una campanya virulentament "anticatalana", en què pràcticament no es va parlar d'immigració. Posteriorment, s'han sumat al corrent extremista europeu i americà que estigmatitza l'immigrant.

Per a la història, és interessant recordar que, en aquelles eleccions, els resultats de Vox a El Ejido van ser sensiblement millors en seccions censals amb poca presència d'immigrants que en aquelles on aquesta presència era més significativa. En aquell moment, les qüestions materials i culturals no generaven cap rebuig.

La percepció de la immigració com a problema va escalar ràpidament, en qüestió de mesos, dels llocs nou o deu de la llista fins a la segona o tercera posició. Aquest canvi sobtat de percepció, sense que la realitat variés de manera apreciable, coincideix exactament amb el gir adoptat pel PP a partir del juliol de 2024, arran de la suposada "crisi migratòria" d'uns 5.000 menors immigrants acollits a les Canàries. Des de llavors

es produeix un canvi de llenguatge –"paguetes", delinqüència, privilegis...– que acaba tenint efecte en la ciutadania. Quan aquestes mentides només les difonia Vox, la seva influència era limitada. Però quan s'hi afegeix el PP, amb tot el pes de la seva credibilitat, la percepció ciutadana s'hi alinea ràpidament. Mentrestant, la conflictivitat al nostre país continua continguda, malgrat alguns intents explícits d'estimular-la (per exemple, a Torre Pacheco).

Algunes crítiques esquemàtiques a les darreres aportacions públiques al debat

La regularització no és la constatació de cap fracàs. Les xifres es corresponen amb les entrades anuals d'immigrants en períodes de bonança. De fet, la regularització extraordinària, la primera des del 2005, no estableix cap precedent, obeeix a una petició social àmpliament suportada i permetrà accelerar els temps de l'habitual regularització per arrelament.

L'oferta de serveis públics no ha de ser "molt rígida", sinó que ha de superar les conseqüències de les retallades del segon decenni d'aquest segle i adaptar-se a les necessitats de la població actual, ja que l'augment de la renda global permet finançar-la adequadament, si cal adaptant la fiscalitat.

Les prioritats dels immigrants passen pel desig de sobreviure i l'esperança del progrés familiar. Per això, que el model socioeconòmic sigui "extensiu" o "intensiu" no és el més rellevant. A la pràctica, persones més qualificades accepten llocs de treball amb baixos salaris i baixa productivitat.

L'oferta d'habitatge durant el primer decenni es va ajustar folgadamente a l'increment de població, el més gran de la història en una sola dècada. En el període 2000/2009 la construcció va superar, de mitjana, els

500.000 habitatges/any. Des del 2010 fins a la data, no s'assoleixen ni les 100.000.

En aquells anys hi va haver un procés molt dinàmic d'adquisició d'habitatges modestos per part dels immigrants, els propietaris autòctons dels quals podien mudar-se fàcilment a habitatges millors.

Amb la crisi de les *subprime*, Espanya perd població, el mercat immobiliari es desploma, i es perd una capacitat productiva en matèria d'habitatge que encara no s'ha recuperat. Addicionalment, es "privatitza" una part de l'escàs habitatge públic disponible, i emergeix -com a la resta d'Europa- el negoci dels apartaments turístics, que abunda a restringir l'oferta habitacional.

La correcció del dèficit d'oferta, que de moment el mercat no és capaç de resoldre, ha de ser impulsada per les administracions amb caràcter general, no només en relació amb la població immigrant.

És difícil imaginar quins "mecanismes àgils de seguiment" es podrien establir per evitar que centenars de milers de persones procedents d'Amèrica Llatina es quedin "amb molta facilitat". Aquesta afirmació recorda la d'aquella diputada que va assegurar que dirien "aquí no" a les persones que vinguin a delinquir.

La regularització per arrelament és, efectivament, una singularitat en el context internacional i permet resoldre de manera progressiva les situacions d'irregularitat. Per això fa innecessàries regularitzacions massives i recurrents, que sí que s'han produït en altres països.

Més amunt hem explicat com aquesta figura encaixa amb la política migratòria espanyola dels darrers 25 anys. L'experiència acumulada és prou àmplia per afirmar que no genera cap efecte crida. Quan el mercat de treball ha ofert oportunitats, s'han produït noves entrades; a la inversa, les crisis han provo-

cat "expulsions" massives de centenars de milers de persones, constatables a posteriori (a l'inici del segon decenni o durant la covid, per exemple).

Convé insistir que la immigració és una "variable dependent" i que, per tant, difícilment dificultarà un canvi de model econòmic; més aviat s'hi configurarà d'acord amb l'evolució d'aquest model.

Les dades d'empadronament fan molt poc probable que Espanya sigui un dels països de la UE amb més volum d'immigració irregular i encara menys a causa del mecanisme d'arrelament actualment en vigor.

Xifres rellevants 2000/2025

EEI segle XXI marca el canvi de signe dels fluxos migratoris a Espanya, que esdevé definitivament un país d'immigració neta. En aquests 25 anys, la població immigrant ha crescut de manera notable i ha contribuït a un augment significatiu de la població total, que, malgrat això, ha crescut menys que el PIB real. En conseqüència, la renda per càpita s'ha incrementat (una altra qüestió és l'equitat en la distribució de la renda global).

El flux regular d'immigrants en períodes de creixement explica que el percentatge de llocs de treball sense cobrir a Espanya sigui un 0,8 % inferior al de la UE (al voltant del 2 %) o Alemanya (2,4 %). Entre el 2000 i el 2022, la productivitat espanyola va tenir un comportament lleugerament inferior al de la UE. Tot i això, si desagreguem els seus dos grans components, constatem que la productivitat del treball va créixer a una mitjana anual del 0,7 % (per 1,1 % a la UE), mentre que la del capital va disminuir una mica més d'un 1 % anual. En aquest mateix període, la població espanyola va augmentar gairebé quatre vegades més que la mitjana europea (17,2 % davant del 4,5 %).

Des del 2023, la productivitat espanyola creix

significativament i s'hi incorporen, simultàniament, uns 500.000 immigrants/any.

En aquests anys, Espanya ha millorat la seva competitivitat exterior, s'ha consolidat com a país exportador i ha millorat la seva posició en el rànquing internacional. Des de fa més d'una dècada, el compte corrent presenta superàvit, ja que les exportacions de béns i serveis superen el 40 % del PIB i les exportacions de serveis no turístics han crescut molt més que les turístiques.

Igualment, el nivell d'endeutament privat –famílies i empreses– ha disminuït de manera molt significativa des de la crisi del 2008. Per exemple, l'endeutament empresarial se situa al voltant del 80 % del PIB, més de 15 punts per sota de les mitjanes de la zona euro, tot i que partia d'una situació molt pitjor en aquell moment.

Seria important analitzar amb rigor el volum i el signe de l'aportació de la població immigrant als diferents nivells de l'Administració, tant en impostos com en seguretat social. A priori, l'aportació a l'Administració central és positiva, mentre que a l'Administració local és negativa, precisament la que contribueix més decisivament a la cohesió social i a la generació de sentiments de pertinença.

Fins i tot una anàlisi mínima de les dades permet constatar que –contràriament a les notícies falses de l'extrema dreta– la població immigrant està sobrerrepresentada pel que fa a les dificultats i subrepresentada pel que fa a la protecció social.

Per exemple, la cobertura de l'ingrés mínim vital o de la renda garantida de ciutadania és sensiblement inferior al que exigiria el seu nivell de pobresa. De la mateixa manera, l'ús de residències no arriba al 4 % entre les persones amb discapacitat, mentre que la taxa d'atur tendeix a duplicar la de la població espanyola fins i tot en els moments menys crítics de la conjuntura.

En sentit contrari, la presència de persones immigrants a la sanitat pública és, en general, molt limitada, i és notablement més elevada com a donants d'òrgans per a trasplantaments –superen ja el 10 % del total– que com a usuaris habituals.

Una última reflexió: és inconcebible qüestionar el repartiment de 5.000 menors immigrants de les Canàries quan recentment hem acollit amb èxit uns 60.000 menors ucraïnesos a tot Espanya.